

Spojená škola, Centrálna 464, 089 01 Svidník

**Smernica
o prevencii a riešení
šikanovania žiakov**

**Svidník
2010**

Smernica sa vydáva v súlade s Metodickým usmernením MŠ SR č. 7/2006 – R z 28. marca 2006 k prevencii a riešeniu šikanovania žiakov v školách a školských zariadeniach, ktoré nadobudlo účinnosť 1. apríla 2006

Čl. 1

Charakteristika šikanovania

Šikanovaním rozumieme akékoľvek správanie žiaka alebo žiakov, ktorých zámerom je ublíženie inému žiakovi alebo žiakom, prípadne ich ohrozenie alebo zastrašovanie. Ide o cieľené a opakované použitie násilia voči takému žiakovi alebo skupine žiakov, ktorí sa z najrôznejších dôvodov nevedia alebo nemôžu brániť. Prejavuje sa v rôznych podobách, ktoré môžu mať následky na psychickom a fyzickom zdraví.

Čl. 2

Podstatné znaky šikanovania

Sú nimi:

- a) úmysel bezprostredne smerujúci k fyzickému alebo psychickému ublíženiu druhému,
- b) agresia jedného žiaka alebo skupiny žiakov,
- c) opakované útoky,
- d) nevyrovnaný pomer síl medzi agresorom a obeťou.

Čl. 3

Prejavy šikanovania

1. *Priama podoba:*

- a) fyzické útoky,
- b) urážlivé prezývky,
- c) nadávky,
- d) posmech,
- e) tvrdé príkazy agresora vykonať určitú vec proti vôle obeť,
- f) odcudzenie vecí atď.

2. *Nepriama podoba* – napr. prehliadanie a ignorovanie obeť.

Čl. 4

Zodpovednosť školy

1. Škola zodpovedá za žiakov v čase školského vyučovania a školských akcií v súlade s § 144 ods.1 Zákona NR SR č. 245/2008 Zb. – školský zákon v znení neskorších zmien a predpisov, Dohovorom o právach dieťaťa a podľa pracovného poriadku školy.
2. Za povinnosť uvedenú v predchádzajúcom bode sú zodpovední všetci pedagogickí zamestnanci školy, konkrétne:
 - a) tí, ktorí realizujú vyučovací proces,
 - b) tí, ktorí vykonávajú počas prestávok pedagogický dozor na chodbách,
 - c) tí, ktorí vykonávajú pedagogický dozor počas školských akcií rôzneho druhu (výlety, KOŽaZ, exkurzie, kultúrne podujatia, odborná prax, medzinárodné projektové stretnutia, družobné návštevy, športové podujatia atď.)
 - d) tí, ktorí vykonávajú pedagogický dozor počas činnosti záujmových krúžkov.

3. Škola zodpovedá aj za škodu, ktorú v čase vyučovania, resp. v dobe vykonávania tzv. prechodného dohľadu spôsobí žiak, pokiaľ ten **(to zn. učiteľ alebo lektor), kto je povinný vykonávať dohľad nepreukáže, že náležitý dohľad nezanedbal** (§ 422 Občianskeho zákonníka).
4. V prípade, že náležitý dohľad nebol zanedbaný a dotýčny vykonávajúci dohľad preukáže spôsobenie škody žiakovi, **za škodu zodpovedá žiak** (v prípade plnoletosti žiaka), **resp. rodič alebo zákonný zástupca žiaka** (v prípade neplnoletosti žiaka).
5. Šikanovanie, resp. jeho náznaky, nesmie byť zamestnancami školy **v žiadnej miere akceptované**. Pedagogický zamestnanec musí šikanovanie medzi žiakmi **bez meškania riešiť**, oznámiť túto skutočnosť triednemu učiteľovi agresora a obeť, vedeniu školy a každej jeho obeť poskytnúť okamžitú pomoc.

Čl. 5

Priestupková a trestnoprávna zodpovednosť

1. Šikanovanie žiakov môže v určitých prípadoch naplňať skutkovú podstatu priestupkov v zmysle **zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch** v znení neskorších predpisov. Ide predovšetkým o priestupky:
 - a) *proti občianskemu spolunažívaniu,*
 - b) *proti majetku.*
2. Zodpovedným za priestupky je ten, kto v čase spáchania priestupku dovŕšil **pätnásť rok svojho veku**, to zn. žiak/čka. Ak v čase spáchania priestupku dovŕšil/a pätnásť rok a neprekročil/la osemnásť rok svojho veku, zaraďuje sa do kategórie „**mladistvých**“.
3. Šikanovanie žiakov môže v určitých prípadoch naplňať aj skutkovú podstatu trestných činov v zmysle **zákona č. 300/2005 Z. z. – Trestný zákon**. Ide najmä o trestný čin:
 - a) *ohovárania,*
 - b) *nebezpečného vyhrážania,*
 - c) *ublíženia na zdraví,*
 - d) *obmedzovania osobnej slobody,*
 - e) *nátlaku,*
 - f) *vydierania,*
 - g) *lúpeže,*
 - h) *hrubého nátlaku,*
 - i) *krádeže,*
 - j) *poškodzovania cudzej veci,*
 - k) *neoprávneného užívania cudzej veci.*
4. Páchatelom trestného činu je ten (to zn. žiak/čka), kto trestný čin spáchal/a sám/sama. Za spolupáchatelstvo trestného činu sa považuje, ak bol trestný čin spáchaný spoločným konaním dvoch alebo viacerých osôb.
5. Trestne zodpovedný je ten, **kto v čase spáchania činu dovŕšil štrnásť rok svojho veku**. Žiaci, ktorí v čase spáchania trestného činu dovŕšili štrnásť rok a neprekročili

osemnásť rok svojho veku sa podľa trestného zákona zaraďujú do kategórie „mladistvých“.

6. Učiteľ/ka alebo zamestnanec našej školy, ktorému (ktorej) bude známy prípad šikanovania **a neprijme v tomto smere žiadne opatrenia, neoznámí túto skutočnosť triednemu učiteľovi agresora a obeť a zástupcovi vedenia školy, sa vystavuje riziku trestného postihu.**
7. Konaním podľa predchádzajúceho bodu môže zamestnanec naplňať i skutkovú podstatu **trestného činu neprekazenia trestného činu, neoznámenia trestného činu alebo ublíženia na zdraví** a to tak:
že inému (to zn. žiakovi) z nedbanlivosti ublíži na zdraví tým, že poruší dôležitú povinnosť vyplývajúcu z jeho zamestnania, povolania, postavenia alebo funkcie, alebo uloženú mu podľa zákona.

Čl. 6

Postup v prípade zistenia šikanovania

V prípade, že v priestoroch budovy počas školského vyučovania, resp. na školských akciách uvedených v čl. 4, bod 2, písm. c) **sa zistí prípad šikanovania**, je každý pedagogický resp. nepedagogický zamestnanec postupovať takto:

1. Ten zamestnanec, ktorý tento prípad zistí, informuje o tejto skutočnosti triedneho učiteľa agresora a obeť (**predtým si zistí meno a priezvisko týchto žiakov a triedu, ktorú navštevujú**), výchovného poradcu a zástupcu vedenia školy.
2. Triedni učitelia si na vyšetrenie prizvú daných žiakov, zamestnanca školy, ktorý skutočnosť oznámil a výchovného poradcu školy (**pri zachovaní dôvernosti**). O danom vyšetrení spíšu zápis, pričom tento odovzdajú v 1 vyhotovení:
 - zástupcovi vedenia školy,
 - výchovnému poradcovi.Jeden exemplár si nechajú pre svoju potrebu a priložia ho ku katalógovému listu žiaka.
3. V zápise popíšu skutočnosť, vyjadrenia agresora a obeť a navrhnú opatrenia na riešenie.
4. Triedni učitelia agresora a obeť v spolupráci s výchovným poradcom si pozvú na pohovor rodičov, resp. zákonných zástupcov týchto žiakov. Aj o tomto stretnutí spíšu zápis (pozri bod č. 2). K pohovoru prizvú aj zástupcu vedenia školy.
5. Po písomnom uzavretí celého prípadu, zvážení návrhov na opatrenia, vyjadrení agresora a obeť, rodičov, resp. zákonných zástupcov týchto žiakov **riadiťel' školy rozhodne o ďalšom postupe** v súlade s vnútorným poriadkom školy, pracovným poriadkom školy, resp. zákonom č. 300/2005 Z. z. a č. 372/1990 Zb.
6. Nakoľko šikanovanie je závažným negatívnym spoločenským javom, celý prípad vyšetrenia šikanovania sa bude realizovať **pri zachovaní dôvernosti až do vyriešenia daného prípadu**. Týmto postupom nie je dotknutá informačná povinnosť školy.

7. V prípade, že tento negatívny jav zistí žiak/čka školy, je povinný/á okamžite o tejto skutočnosti informovať svojho triedneho učiteľa a v jeho neprítomnosti zástupcu vedenia školy.

Čl. 7

Metódy riešenia šikanovania

1. Pre vyšetrenie šikanovania žiakov sa budú v našej škole používať tieto metódy:
 - a) *zaistenie ochrany obetiam,*
 - b) *rozhovor so žiakmi, ktorí na šikanovanie upozornili, rozhovor s obeťou a agresormi*
 - c) *nájdienie vhodných svedkov, individuálne, prípadne konfrontačné rozhovory so svedkami – nikdy nekonfrontovať obeť a agresora,*
 - d) *kontaktovanie rodičov alebo zákonných zástupcov žiakov,*
 - e) *kontaktovanie špecializovaných inštitúcií (pedagogicko-psychologická poradňa, diagnostické centrum atď.) – kontakt zabezpečuje východný poradca,*
 - f) *využitie anonymnej dotazníkovej metódy.*

2. Pri výskyte skupinového násillia voči obeti sa bude používať tento postup:
 - a) *okamžitá pomoc obeti,*
 - b) *dohoda riaditeľa školy s výchovným poradcom, triednymi učiteľmi a s ostatnými pedagogickými zamestnancami školy na postupe vyšetrovania,*
 - c) *vlastné vyšetrenie,*
 - d) *zabránenie nožnej krivej výpovede agresorov, ich izolácia bez možnosti dohodnúť sa na spoločnej výpovedi,*
 - e) *pokračujúca pomoc a podpora obeť,*
 - f) *nahlásenie prípadu polícii – rozhodne riaditeľ školy,*
 - g) *kontaktovanie rodičov alebo zákonných zástupcov žiakov – zabezpečia triedni učitelia,*
 - h) *kontaktovanie špecializovaných inštitúcií.*

Čl. 8

Opatrenia na riešenie situácie

V prípade, že sa vyskytne prípad šikanovania, sa budú používať tieto opatrenia:

1. *Opatrenia pre obeť:*
 - a) *odporučiť rodičom žiakov vyhľadať odbornú starostlivosť (hlavne pedagogicko – psychologickú poradňu),*
 - b) *zorganizovať skupinový intervenčný program riaditeľa školy v spolupráci s PPP,*
 - c) *informovanie a poradenstvo pre rodičov žiakov.*

2. *Opatrenia pre agresorov:*
 - a) *odporučiť rodičom agresorov vyhľadať odbornú starostlivosť (hlavne PPP),*
 - b) *výchovné opatrenia – napomenutie a pokarhanie TU,*
 - *pokarhanie RŠ,*
 - *podmienečné vylúčenie,*
 - *vylúčenie žiaka zo štúdia na škole,*
 - c) *preložiť žiaka do inej triedy,*
 - d) *znižiť známku zo správania,*

3. *Opatrenia v mimoriadnych prípadoch:*
- odporúčenie rodičom umiestniť žiaka na dobrovoľný diagnostický pobyt do liečebno – výchovného sanatória,
 - oznámenie príslušnému Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny – sociálno-právna ochrana detí za účelom využitia nutných výchovných opatrení v prospech maloletého v zmysle zákona č. 195/1998 Z. z. o sociálnej pomoci, v znení neskorších predpisov,
 - oznámenie príslušnému útvaru Policajného zboru SR, ak došlo k závažnejšiemu prípadu šikanovania, pri ktorom je podozrenie, **že bol spáchaný trestný čin alebo čin inak trestný** (u maloletých).

Čl. 9

Spolupráca školy s rodičmi žiakov a ďalšími inštitúciami

- Pri podozrení na šikanovanie žiaka sú koordinátor prevencie, výchovný poradca, **ale hlavne triedni učitelia povinní upozorniť rodičov žiakov:**
 - aby si všímali možné príznaky šikanovania a*
 - súčasne ponúknuť im pomoc.*Táto povinnosť platí tak pre rodinu obeť ako aj rodinu agresora.
- Pri pohovore s rodičmi sú učitelia povinní dbať na taký prístup a **najmä zachovanie dôvernosti informácií.**
- Spoluprácu pri danej problematike so špecializovanými inštitúciami za školu zabezpečuje **výchovný poradca a koordinátor prevencie.**
- Pri podozrení, že šikanovanie naplnilo skutkovú podstatu priestupku alebo trestného činu, je riaditeľ školy povinný oznámiť túto skutočnosť príslušnému útvaru Policajného zboru SR.
- Riaditeľ školy je povinný bez zbytočného odkladu oznámiť orgánu sociálno-právnej ochrany skutočnosť, **ktoré ohrozujú žiaka, alebo že žiak spáchal trestný čin, prípadne opakovane páchal priestupky.**

Čl. 10

Prevencia šikanovania

- Základným preventívnym opatrením Spojenej školy vo Svidníku je princíp:
„Sme škola, kde sa šikanovanie netoleruje v žiadnych podobách!“
- Formy správania a konania uvedené v čl. 3 a čl. 5 tejto smernice nie sú v žiadnom prípade **neškodným humorom a zábavou.**
- Úlohou vedenia školy, všetkých pedagogických a nepedagogických zamestnancov Spojenej školy vo Svidníku je **vytvoriť pozitívnu klímu v škole**, aby sa predchádzalo týmto prejavom antisociálneho správania žiakov i skupín žiakov.
- Táto smernica je v súlade s pravidlami správania a konania žiakov vrátane sankcií za ich porušenie zapracovanými vo vnútornom poriadku školy.

5. Výchovný poradca školy ako aj koordinátor prevencie drogových závislostí a iných sociálno–patologických javov zapracujú ustanovenia tejto smernice do svojich plánov práce, resp. do „ *Preventívneho programu Spojenej školy vo Svidníku na účinné riešenie sociálno-patologických javov a kriminality*“.
6. S touto smernicou sú povinní oboznámiť žiakov školy všetci triedni učitelia a túto skutočnosť zapísať do preberajúceho učiva v časti „*triednická hodina*“.
7. S touto smernicou boli oboznámení všetci pedagogickí zamestnanci školy na pracovnej porade konanej dňa 26.08.2010, čo potvrdili svojim podpisom na prezenčnej listine priloženej ku zápisnici z tejto porady.
9. Vedenie školy zabezpečí vzdelávanie v oblasti prevencie šikanovania najmä triednych učiteľov, koordinátora prevencie a výchovného poradcu.
10. S touto smernicou boli oboznámení rodičia, resp. zákonní zástupcovia žiakov na „*Plenárnom zasadnutí rodičov*“ konanom dňa
11. Táto smernica bude zverejnená na informačnej tabuli školy (**pre žiakov**), v informačnej miestnosti školy (**pre pedagogických a nepedagogických zamestnancov školy**) ako aj na webovej stránke školy. Súčasne ju obdržia všetci predsedovia PK, ktorí sú povinní zabezpečiť jej distribúciu pre TU svojej PK.
12. Smernica nadobúda účinnosť dňom 2. septembra 2010 a platí až do odvolania, príp. zmeny príslušnej legislatívy.

Vo Svidníku 09.08.2010

RNDr. Mária Makutová
poverená vedením školy